

HEMŞİRELİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Fatma özbahar
ankara üniversitesi
Hemşirelik fakültesi 4. Sınıf

HEMŞİRELİK TANIMI

Florance Nightingale 1860 yılında " Hastayı iyileştirmek için hasta çevresini düzenleme ve iyileştirme eylemi" olarak tanımlamıştır.

Virginia Henderson ise 1955 senesinde "hemşirenin temel ve benzersiz görevi, hasta bireylere, sağlıklarını korumaları ve tedavileri sırasında huzur içinde ölmeleri için yardım eden güç olmaktır.

ICN (International Council of Nurse)'nin tanımına göre hemşirelik; bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden ve hastalık halinde iyileştirme ve rehabilite etmeye katılan bir meslek grubudur.

DÜNYADA HEMŞİRELİK TARİHİ

2

- > **İLK Çağ (MÖ.3000-MS.375)**
- Orta Çağ (MS 375- 1453)**
- > **Yeni Çağ (1453-1789)**
- > **Yakın ÇAĞ (1789- Günümüz)**

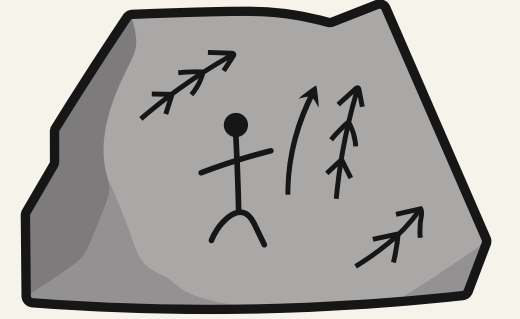

İLK ÇAĞ

3

Çeşitli tıbbi uygulamalar yapılmakla birlikte dinin önemli bir etkisi bulunmaktadır.

Tıp, sihirbazlık üzerine kurulmuştur. Sihirbazlık dini geleneklere göre vücuda girmiş kötü ruhu vücuttan çıkarmaya ikna etme amacıyla yapılan ilkel işlemlerdir . Eski Mısır, Çin, Babil ve diğer doğu medeniyetlerinde tedavi ve bakım din adamları ve rahipler tarafından yapılmaktaydı. Eski Yunan'da hastaların bakımı ve Tıp Mitoloji ile başlamış ve tıbbın babası olarak bilinen Hipokrat ile bilimsel temele dayandırılmıştır.

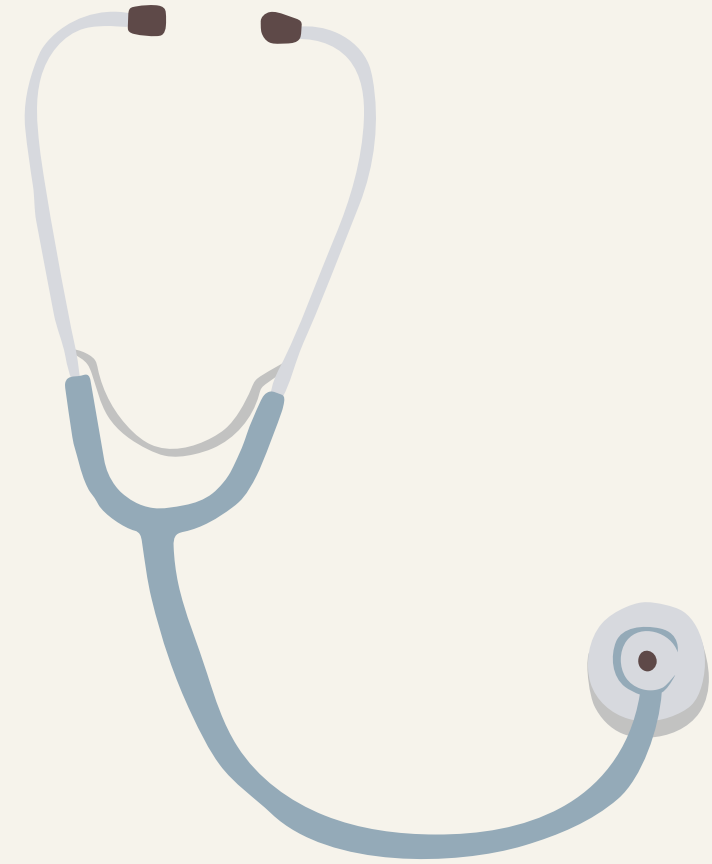
ORTAÇAĞ

4

- **Köleliğin yaygın olduğu dönemdir. Hemşireler tarafından yoksul ve hasta kişilere yardım edilmiştir.**
- **İsa peygamber döneminde zengin ve asil Romalı kadınlar, rahibe olarak sağlık hizmeti vermişlerdir.**
- **Hastaneler dışında evlerde de sağlık hizmeti verilmiştir**
- **İlk hemşire örgütünü Phobe kurmuştur.**
 - **Kiliseye mensup sosyal hizmetlerde çalışan kadınlara Dekones, erkeklere ise Dekon ünvanları verilmiş**

Hemşirelik Örgütü ilkeleri;

- **Açları doyurmak, susuzlara su verme,**
- **Giysi ve barınma olanakları sağlama**
 - **Hastalara bakma**
 - **Ölüleri gömmektir.**

YENİ ÇAĞ HEMŞİRELİK TARİHİ

6

Yeni Çağ'ın başında sosyal, dini ve siyasi sıkıntılar nedeniyle hemşirelik mesleğinin ilerlemesi durmuştur.

Avrupa'da Feodalite dönemi başlamış ve aynı dönem gerçekleştirilen, dini reform hareketleri hemşireliğin de kaderini etkilemiştir

Modern hemşireliğe doğru ilk hareket bir Fransız Papazı olan St. Vincent De Paul ile başlar.yapılan yardımlarla Fakirlik ve sefaletin önlenebileceğine inanıyordu. 1633'de Sister of Charity (hayır sever hemşireler) örgütünü kurdu.

YAKIN ÇAĞ HEMŞİRELİK TARİHİ

Yakın Çağ Dönemi'nin başlangıç noktası Rönesans'ın etkisiyle gerçekleşen 1789 Fransız ihtilalidir. Sosyal alanda yaşanan değişimler, hemşirelik, hizmetlerinin de ilerlemesine sebep olmuştur Coğrafi keşifler ve Sanayi Devrimi taşradan şehir merkezlerine göç olaylarını arttırmasıyla, nüfusun belli bir bölgede yoğunlaşması hastalıkların yönünü değiştirmiştir Kadın haklarındaki gelişmeler doğrudan hemşireliğin profesyonelleşmesini hızlandırmıştır.

Florance Nightingale

12 Mayıs 1820'de italya'nın Floransa kentinde asil ve zengin bir ailenin kızı olarak dünyaya geldi. Manevi duyguları çocukluk döneminden itibaren yoğun olan Nightingale kaliteli bir eğitim görmüş ve pek çok dil öğrenmiştir. 1847 yılında çıktığı Roma seyahatinde Roma'daki Katolik hemşire eğitimini görmüş ve hemşireliğe karşı ilgi duymaya başlamıştır.

**Modern Hemşireliğin kurucusu
ilk Kuramcı Hemşire**

Kırım Savaşı 1854 yılında Selimiye kışlası'nda görevlendirildi. Kışlaya getirilen yaralı askerlerin ölüm oranlarını ve bu oranları etkileyen faktörler üzerine istatistiksel bir çalışma yapmıştır. Çalışma sonrası %42 olan ölün oranı %2'e kadar gerilemiştir

FLORENCE'DEN ÖNCE

- Hemşireler eğitim konusunda yetersizdi
- Hastaneler çok kirliydi ve hastalık kolayca yayılabiliyordu
- Birçok asker enfeksiyon nedeni ile öldü
- Herhangi bir medikal kayıt sistemi yoktu
- Hemşirelere saygı duyulmuyordu
-

FLORENCE'DEN SONRA

- Hemşireler daha çok eğitim ve saygınlık kazandılar
- Hastaneler daha temiz ve hijyenik hale geldi çok az asker de enfeksiyon görüldü
- Florence hastaların kayıtlarını aldırarak hangi askerin öldüğünü ailelerine bildirdi
- Florence kraliçe victoria'dan sonra ikinci ünlü kadın oldu

Nightingale 1910 yılında uykusunda ölmüştür.

Nightingale'in doğum günü 12 Mayıs, tüm dünyada **hemşireler günü olarak kutlanmaktadır**

TÜRK TOPLUMUNDA HEMŞİRELİK TARİHİ

- **Osmanlı öncesi Dönem (?-1299)**
- **Osmanlı Dönemi (1299 1920)**
- **Cumhuriyet Dönemi (1923-Günümüz)**

Osmanlı Öncesi Dönem

Türk toplumunda hemşireliğin temelleri Selçuklu Devri'nde Gevher Nesibe Hatun tarafından atılmıştır. Gevher Sultan ömrünü hasta bakımına adanmış ölümünden sonra vasiyetiyle, Kayseri'de islam Dünya'sının ilk kapsamlı Darüşşifası olan Gevher Nesibe Sifahanesinin, I. Gıyasettin Kevhüsrev tarafından kurulmasına vesile olmuştur. Gevher Sultan, Türk toplumunun ilk hemşiresi olarak kabul görmektedir

Osmanlı Dönemi Hemşirelik

12

Osmanlı döneminde kadının tesettüre girmesiyle hasta bakımından erkekler yer almış, kadınlara kadınlar, erkeklere erkekler, gençlere bakmak için yaşlı kadınlar görevlendirilmiştir I. Beyazıt devrinde Enderun Mektebi'nin hastanesinde hasta gençlere bakmak için yaşlı kadınlar görevlendirilmişti ve bunların başına Hastalar Ustası adı verilirdi. Osmanlı Saraylarında hekimlere yardımcı olarak çalışan bakıcı kadınlar bulunduğu da belirtilmektedir

Modern anlamda hemşireliğin gelişimi ise Nightingale'in Kırım Savaşı 'nda ki katkılarının istatistiksel tespiti sonrası Dr. Ömer Besim Paşa tarafından başlatılmıştır. 1911 yılında eğitmenliğini kendisinin yapacağı "Gönüllü Hasta Bakıcılık Kursu" düzenlemiştir. 1912 senesinde ise Kadırga Doğum Hastanesi'nde 6 aylık hasta bakıcılık kursu açılmıştır. Bu kursları bitiren Kerime Salahor, Safiye Hüseyin Elbi ve Münire ismail gibi ilk hemşirelerimiz, Çanakkale ve Balkan Savaş'ında gönüllü hasta bakımı vermişler ve büyük fedakarlıklar göstermişlerdir.

Cumhuriyet Dönemi

13

Türkiye'de açılan ilk hemşire okulu olarak 1920'de Amerikan Amiral Bristol Hastanesi'ne bağlı hemşire kurslar (Amirel Bristol Hemsire Okuliu) bulunmakla beraber, ülkenin ilk ulusal hemşirelik okulu Kızılay Hemşire Okulu'dur 1925 yılında yine Prof. Dr. Besim Ömer Paşanın çalışmaları ile istanbulda açılan Kızlay Hemşire Okulu, önceleri ilköku sonra da ortaokul mezunu kız öğrencileri kabul etmiştir. Eğitim süresi 2 yıl 3 ay olan parasız yatılı bir okuldur .ilk mezunlar başhemşire olarak atanmıştır.

Ülkemizde 1955 yılında Ege Üniversitesi'nde ilk kez lisans düzeyinde hemşirelik programı açılmıştır. Hemşirelikte ilk bilim uzmanlığı (1968) ve ilk doktora programları (1972) Hacettepe Üniversitesi bünyesinde açılmıştır Bu programların açılmasında emeği olan Prof. Dr. Eren Kum ise bilim uzmanlığını Columbia'da aldıktan sonra 1978 senesinde hemşirelik camiasının ilk Türk Profesörü olmuştur.

TÜRK TOPLUMUNDA HEMŞİRELİK

Türk Hemşireler Derneği ile bakanlık yetkilerinin çalışmaları sonucunda 1954 yılında 6283 sayılı Hemşirelik Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile mesleğin statüsünü koruyucu yasal önlemler getirilmiştir Bu kanun günümüz hemşirelik mesleği içi bazı ihtiyaçları karşılamaz hale gelince 2 mayıs 2007 de 5634 sayılı yeni hemşirelik kanunu yürürlüğe girmiştir. Yeni kanunla erkek hemşireler mesleğe girerken hemşire ünvanı almak için fakülte ve yüksekokulu mezunu olmak gerektiği şartı getirilmiştir.

Kaynakça

https://www.medipol.edu.tr/sites/default/files/document/SD_27_14-17.sayfalar_Nezihe_Kizilkaya_Beji_Ilkay_Gungor.pdf

<https://www.turkiyeklinikleri.com/article/tr-hemsirelik-egitiminin-tarihsel-gelisimi-90486.html>

<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3712372>

<https://tr.m.wikipedia.org/wiki/Hem%C5%9Firelik>

https://hemsis.hepdak.org.tr/uploads/Ek_1_2_22_WHO_047aded94c.pdf

TEŞEKKÜRLER